

СЪДБАТА НА БЪЛГАРИТЕ В РЕПУБЛИКА АЛБАНИЯ СЛЕД РУСКО-ТУРСКАТА ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА

Галя Манчева*

Увод

Историческите превратности в региона на Балканите както през XX век, така и първите десетилетия от XXI век, предизвикват интереса на учени от различни направления. Падането на комунистическите режими, разпадането на Югославия, войните, бежанските и миграционните потоци, разместването на идеологическите и политическите координати са причина теренните изследователи да търсят нов академичен подход, изследователска методика и инструментариум. Учените са изправени пред предизвикателството да се ориентират бързо в една галопираща динамика на промени, на идентифициране на нови зони на съвместимост и търпимост, на враждебност и умиротворяване, на съхранение на специфични култури и историческо наследство.

Малцинственият проблем, като важна част на националния въпрос, е един от основните елементи в международните отношения на Балканите в ново и най-ново време. Той е допълнително задълбочен и усложнен от начертаните граници на балканските държави, начертани през XX век. Примери за това има достатъчно, но в настоящото изследване обект на внимание е състоянието на българското малцинство в границите на днешна Република Албания.

Присъствието на българи в днешните албански земи датира от времето на Първото и Второто български царства, които в териториален план се простират и върху земите на днешна Република Албания (до Адриатическо море). Историческите превратности през XX век обаче оставят това население извън пределите на България.

Литературният преглед даде възможност източниците, свързани с изследваната проблематика да се оформят в четири основни групи: 1) монографии по българознание (например: Митев, Тр., Степанов, Цв., Димитров, Г., Димитров, С., Манчев, Кр., В. Бистрицки); 2) специализирани издания (например: Колев, Й., Гюзелев, Б., Стамова, М., Чилингиров, А.); 3) теренни проучвания (например: Желязкова, А.); 4) доклади и научни съобщения, изнесени на международни научни конференции (например Тюлеков, Д., Ни-

* Галя Манчева, доктор по политология, Научноизследователски център за парични и икономически изследвания, УНСС, email: g.mancheva@abv.bg

колаева, Н., Божинов, В.). В по-голямата си част, тези източници разглеждат исторически факти, свързани с българската или албанската истории и в по-малка степен търсят техните пресечни точки. Най-голямо внимание на българското малцинство в Албания обръща Йордан Колев в монографията си „*Майка България и нейните чедра по света*”.

Настоящото изследване, макар и в по-ограничен обем, предоставя една завършена картина на съдбата на българското население, живеещо в границите на днешна Република Албания от своето заселване по тези земи до наши дни. Предложената периодизация не присъства в нито един от използваните източници и се прилага за първи път в рамките на научно изследване. Акцент е поставен както на политиката на Република България спрямо това население, така и на българо-албанските отношения. Оригиналността на статията и приносният ѝ момент се състои в това, че акцентира вниманието върху един недостатъчно изследван проблем и извежда малко известни факти.

Период до Руско-турската освободителна война

Заселване на българското население в земите на днешна Република Албания (V-XV век)

За българското население в настоящата държавна граница на Албания се говори още от времето на Първото българско царство (681-1018 г.), когато териториалната експанзия на България достига до Адриатическо море (фиг 1). В литературата се посочва, че тези земи се заселват с българи и славяни от българската група още през V-VII в. А през IX-X в. днешната южна и централна част на Албания са територии, които се формират под въздействието на българския дунавски и вардарски народ. Като просветно-религиозни и културни средища се оформят градовете Охрид, Дебин, Преспа, Главиница, Белград (днешен Берат) [1] и Драч (днешен Дурас) [2]. За българите Драч е град с особена важност в средновековната история на албанските земи – той е пристанище и богат търговски център. Драч се превръща и във важна византийска база за осъществяване на контрол и интервенции в съседни земи.

Източник: Колев, Й. (2013), Майка България и нейните чедра по света, Образование и наука, София, с. III.

Фиг. 1. Първо българско царство

Макар да липсва достатъчен материал относно съдбата на месните жители, се счита, че под натиска на историческите обстоятелства предците на сегашните албанци, някогашни земеделци, избягали в планините и се пре-

върнали в номади-скотовъдци. Предполага се, че преди да бъдат изтласкани, те живеели главно южно от р. Сава и р. Дунав. Многобройните топоними в тези райони свидетелстват за значително българско присъствие, поне в ранното средновековие (фиг. 2). Наред с това съществено влияние е оказано и върху албанския език. Счита се, че думи са навлезли най-силно в определени семантични полета като селското стопанство; покъщнина, домакински прибори и инвентар; храна и облекло; растения и животни (Гюзелев, 2004, с. 9-14; Колев, 2013, с. 179; Чилингиров, 2010, с. XX-XXV).

Източник: Колев, Й. (2013), Майка България и нейните чедра по света, Образование и наука, София, с. IV.

Фиг. 2. Второ българско царство

Османската империя в земите на днешна Република Албания (XV – XX в.)

В годините на османско владичество българското население в тези земи е подложено на ислямизация. В следствие на този процес една част от българите приемат исляма, а друга успява да запази християнството като своя религия. Тук е важно да се отбележи, че в периода на българското национално възраждане, започнал XVIII век и продължил до освобождението от османско владичество, българите християни взимат активно участие в процеса, докато българите мюсюлмани остават в страни. От друга страна, българите мюсюлмани са част от управляващата верска група на Османската империя, която забавя настъпването на албанския етнос през XIX-XX век. Просветно религиозния живот на българите в този период се организира от Българската екзархия.

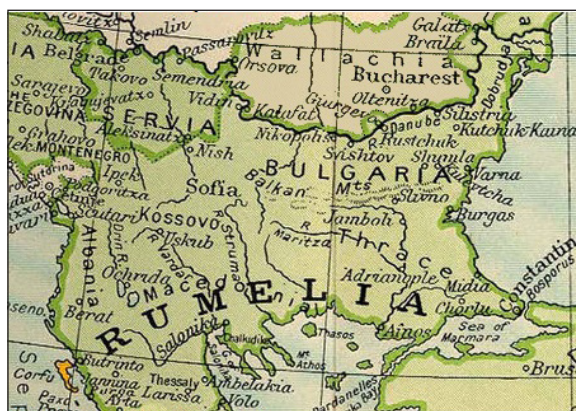
През XVIII – XIX в. османската власт в албанските земи отслабва. Това дава възможност на албанските мюсюлмани да започнат разбойнически набези над българските християни изразяващи се в грабежи, насилия, изселвания. Българското население е подложено на албанизация и ислямизация (Гюзелев, 2004, с. 64-72; Колев, 2013, с. 179).

Българите в Албания след Руско-турската освободителна война

Досоциалистически период

След Руско-турската освободителна война, на 3 март 1978 г. е подписан Санстефанският мирен договор. Той е последван от Берлинския конгрес, по време на който е взето решение днешните албански земи да останат в рамките на провинция Румелия [3] и васални на Османската империя (фиг. 3). Тази територия остава в османски владения до 1912 г., когато на 28 ноември в хода на Балканската война във Валона (дн. Вльора) [4] е обявена независимостта на Албания. Международно признание страната получава на 29 юли 1913 г. в Лондон, а на 17 декември 1913 г. във Флоренция (Италия), на международна дипломатическа конференция са начертани и границите на съвременната албанска държава. В така определените граници остават чисто българските села в Мала Преспа, в планинската местност Голо Бърдо, в областта Гора между планините Кораб и Коритник (фиг. 4).

След Втората балканска война, когато територията на Албания в голяма част е окупирана от гръцки, сръбски и черногорски войски, българското и албанското население е подложено на терор и насилия. Това кара българи и албанци да се обединят, особено по отношение на Сърбия (Тюлеков, 2014).

Източник: wikipedia.org

Фиг. 3. Област Румелия

Източник: Колев, Й. (2013), Майка България и нейните чедра по света, Образование и наука, София, с. IV.

Фиг. 4. Българските поселения в Албания към 2017 г.

На 7 октомври 1913 г. във Валона (дн. Вльора) е назначен български консул, а през април 1914 г. се слага официално начало на дипломатическите отношения между България и Албания. Българската държава е загрижена за населението си, останало в границите на Албания. Взето е решение да се изпрати мисия за възстановяване на църковно-училищното дело на българското население, но албанските власти на практика създават пречки. Съседните държави създават пречки пред българо-албанското сътрудничество, а Българската държава няма дългосрочна стратегия по отношение на българите в Албания – не поддържа постоянна връзка с легацията в Албания и не обезпечават мисиите си с достатъчно средства. Наред с това не отчита националните особености на месното население и се предоверява на обещанията на лидерите му (Колев, 2013, с. 181, Николаева, 2014).

Първата световна война създава допълнителни изпитания пред българо-албанските дипломатически отношения, които са възстановени чак на 22 октомври 1922 г., а български представител пристига през 1925 г. Назначеният за управляващ на легацията Иван Икономов докладва, че в Албания има приблизително 27 български села с 5-6 хиляди души население, но в които няма нито едно училище или действащ български православен храм. Това са години, в които новосъздадената албанска държава не е в състояние да води пълноценен живот. Нейното положение се усложнява от факта, че след приключване на големия военен конфликт към територията ѝ проявяват нескрити амбиции три страни – победителки: Италия, Югославия (тогава все още Кралство на сърби, хървати и словенци) и Гърция.

След 1928 г. българите в Албания започват по-активно да търсят малцинствените си права, подават молби за откриване на български училища. След 1929 г. обстановката рязко се влошава, особено по линия на поведението на правителствените среди. Още през януари отново е повдигнат въпросът за български училища, но албанският министър на външните работи дава неясни и двусмислени отговори. Това безспорно показва липсата на добра воля. Наред с това в отговор на подобна молба на жителите на село Връбник не само, че не се получава разрешение, но полицията извършва обиски, конфискува намерените български книги и дори предприема арести. Това не е изолиран случай. В периода 1929-1931 г. е налице преследване на българите в Албания. То включва както живеещото в страната малцинство, така и наши сънародници. Зачестяват изтезанията на български поданици. Като следствие, само за периода април-май 1929 г., има поредица от протестни ноти на българското външно министерство до албанската легация в София.

През 1932 г., съгласно резолюция, гласувана от Втората балканска конференция в Истанбул, България и Албания подписват заключителен протокол. В него се заявява, че албанската делегация признава съществуването на българско малцинство в Албания. Тази резолюция така и не е ратифицирана

поради настъпващата световна война и смяна в правителствата. Оттогава въпросът е поставян многократно. До 1933-1934 г. българската държава проявява активност, което обнадеждава сънародниците ни, че ще получат сериозна подкрепа от родината си. Но на 19 май 1934 г. в България е извършен държавен преврат с помощта на армията. След този преврат България рязко променя външната си политиката и загърбва проблемите на българите в Албания. Нещо повече, в преписките на легацията вместо „българи“ започва да се употребява терминът „българо-македонци“ (Бобев, 1985; Манчев, Бистрицки, 1978).

През август 1939 година българи от 19 български села в Албания изпращат писмо до царица Йоанна Българска с надеждата, че Царство България ще се застъпи за правата им в Албания, която по това време е протекторат на Италия. Писмото гласи:

„Ваше Величество,

Черни дълги години делят поробените села и градове, откъснати чрез несправедливите тежки договори от майка България и придадени към страни, чиито нрави, характери, обичаи и разбирания в някои случаи (Румъния, Гърция и др.) мъчно съвпадат с благородната душа на българина. Живяхме под гнета на бившата албанска управа, чиито тормози мъчеха нас поробените сирачета да забравим светостта на своя рожден произход, да преклоним ниско главите си и забрави историята на минали светли за нас времена, когато гордо и открито носехме името българи. Но доживяваме времето когато колелото на живота пак разгръща за нас нови дни на надежди, дни на спасение. Велика Италия, покровителка на унижените поробени души, зае мястото на бившето полугръцко албанско управление, освободени от тежките вериги, всички ония, които носеха товара на техните долни разбирания – да унищожим светостта [на] българщината и създадем от нея друга душа. Обръщаме се към Вас, майко на всички българи, към Вас, в чиито жили тече благородната кръв на Краля Император Виктор Емануел III, Ваши баща и покровител на онези българи, останали да живеят под покривите на малка Албания. Вас молиме да ходатайствувате пред светлейшия си отец да ни се даде малкото право да можем в храмовете божии да слушаме евангелието и свещените книги на езика на нашите деди. Да ни се даде правото в малкото училища, които имаме в селата си, да учим децата си на езика, който са учили нас нашите бащи и деди. Нека в душите на тези малки същества живее светлият лъч на българщината, нека се закорави в тях мисълта, че те са българи и че ще доживеят деня, когато с гордост ще носят пак безнаказано името българи. Като поднасяме на Ваше Величество най-почтително изразите на горещата ни признателност за Вашето мощно посредничество и като се ласкаем с надеждата, че то ще даде така горещо желаните от нас

благотворни резултати, подписаните представители на селата с българско население в Албания – надлежно изброени по-долу, с означение на всяко село по отделно числото на семействата и членовете им – молим Ви, с милостивейшие да благоволите да приемете Уверенията ни в дълбоката ни почит и безпределна преданост към Ваше Величество.“ [5] (Елдъров, 2000)

Надеждите на българите не се оправдават, защото започва Втората световна война.

Социалистически период

Социалистическият период на Албания се характеризира със изключителна изолация и минимални контакти с останалия свят. Първоначално, комунистическият ѝ лидер Енвер Ходжа поддържа добри отношения със СССР, но след смъртта на Сталин, преориентира Албания към сътрудничество с Китай и Мао Дзедун.

По данни на страната и в учебниците по история се споменава за „славяни“ и „македонци“. Това се дължи на обстоятелството, че през времето, в което страната е управлявана от Енвер Ходжа е призната народността „македонци“. Това положение е неблагоприятно за България и наред с това създава съществени предимства на Република Македония, която от години провежда целенасочена политика за утвърждаване на тезата за „македонския характер“ на населението от български произход в Албания. Наред с Република Македония, Република Гърция също провежда програми за „елинизация“ на сънародниците ни.

В този период, след 1944 г., българското правителство се отказва от българите в Македония и Албания и започва да сътрудничи на Югославия в политиката ѝ за денационализиране на българите в Македония. България отказва на предложението от страна на албанското правителство да изпрати български учители и приравнява всички българи, живеещи на територията на Албания на македонци (Бобев, 2012, с. 126-128; Колев, 2013, с. 185-186).

Постсоциалистически период

Първите демократични избори в Албания след Втората световна война се провеждат през 1992 г. След демократичните промени българите в Албания търсят веднага контакт с България.

Понастоящем се счита, че в Албания районите населени с българско население са основно **три**, макар че днес българи живеят по цялата територия на Албания:

- Историческата Кутмичевица с център Мала Преспа (включващи Пустец, Мали град, Преспанското езеро, Корчанско и Костурско) – основна религия е православно християнство;
- Голо Бърдо – основно населена с български мюсюлмани;
- Областта „Гора“ – отново населена с български мюсюлмани.
- Най-много българско население живее в района Голо Бърдо, в който има повече от 30 села, 15 от които български, а останалите – смесени. Мала преспа и Голо бърдо са икономически изостанали райони, чието население напоследък все повече се заселва в по-големите градове на Албания или емигрира. По официални данни, понастоящем българите в Албания са 35-45 хиляди души, но по тяхна преценка те са повече от 100 хиляди души. Значителен брой живее в градовете Тирана – 3 хиляди, Елбасан – 3-4 хиляди, Дурас (Драч) – 2 хиляди и т.н. (Колев, 2013, с. 186)

Понастоящем в Албания съществуват **шест организации**, които се стремят да опазят и развият българските традиции и обичаи, а именно:

Културно дружество „Иван Вазов“ е създадено през 1999 г. със седалище в гр. Тирана. Дружеството има филиали в трите основни района с преобладаващо българско население – Мала Преспа, Голо Бърдо и Кукъска Гора.

„Просперитет Голо бърдо“ е създадено през 2000 г. като неправителствена организация. Целите, които си поставя са да опазва, развива и изучава българските обичаи и традиции в района на Голо Бърдо, да работи за съхраняване на идентичността на тези българи в Албания и чужбина, да развива връзките с България и да съдейства на младежите да учат у нас, също и на кандидатите за получаване на българско гражданство.

Дружество „Българите в Албания“ е създадено е през 2011 г. Дружеството се стреми да съхранява националната идентичност на българското население в Албания, да популяризира българското народно творчество и култура сред албанската общественост, да оказва помощ на младежите от българската общност в Албания да продължат образованието си в България.

Дружество за българо-албанско приятелство е представено официално на 05.12.2015 г. в град Корча. То е културно, образователно и информационно дружество, което има за цел запазване на националната идентичност на българите в Албания.

Дружество „Защита на етнокултурните традиции на българите в Албания“ е създадено през 2015 г. Целите, поставени пред дружеството, са съхранение и популяризиране на българските традиции и обичаи.

Дружество „Наша гора“ е основано през 2017 г.

На практика, от така изброените дружества функционират „Просперитет Голо бърдо“, Дружество за българо-албанско приятелство и Дружество

„Наша гора“. Те регулярно организират културни мероприятия, като канят български дейци от различни сфери.

С подкрепата на българската дипломатическа мисия в Албания в лицето на Н.Пр. г-н Димитър Арnaudов и съветника по въпросите на културата и образованието г-н Димитър Манчев по програма „Български език и култура зад граница“ на Министерство на образованието и науката, с активното съдействие на Мария Фъртунова, директор на дирекция „Висше образование“ и Наталия Михайлевска, директор на дирекция „Образование на българите зад граница и училищна мрежа“, са открити **две неделни български училища** – през учебната 2015/2016 г. в Тирана – неделно училище „Иван Вазов“, а през учебната 2016/2017 г. в гр. Корча „Св. Св. Кирил и Методий“ с филиал в гр. Билищ.

До 2017 г. официално признато българско малцинство в Албания няма. На 15.02.2017 г. Европейският парламент, за първи път в своите годишни доклади за напредъка на Албания, я призовава да признае българско малцинство в страната.

Официалният текст в приетия доклад гласи: *„Отбелязва, че са необходими допълнителни усилия, за да се защитят правата на всички малцинства в Албания, чрез цялостното прилагане на съответното законодателство; препоръчва правата на хората с български етнически произход в района на Преспа, Голо Бърдо и Гора да бъдат включени в законодателството и гарантирани на практика“* (Джамбазки, 2017).

На 12 октомври 2017 г. Албанският парламент приема поправка в Закона за защита на малцинствата, с която Албания официално признава българското малцинство. Това е безспорен и огромен принос на българската външна политика и дипломатията ни през последните години. Факт, на който следва да бъде отдадена съответната почит.

Заклучение

Присъствието на българи в днешните земи на Република Албания има вековна история. Предшествано от историческите обстоятелства, но последвано от превратности в житие на българското население по тези земи свидетелстват за една тежка участ на тези наши сънародници. Това население преминава от периоди на забвение до периоди на пълно отричане. Това не е малцинство, избрало доброволно по политически или икономически подбуди да напусне България. Това е малцинство „отрязано“ от България. Това е малцинство, за което в българските учебниците не се споменава. Това е малцинство, към което България има дълг.

Въпрос с особена важност следва да бъде създаването на работеща национална организация, която да осъществява политиката на България към

нейната диаспора в Република Албания. Необходимо е да се разработи модел на политика, който да бъде периодично ревизиран и адаптиран, за да бъде приложим в повече случай. Моделът трябва да отчита числеността на малцинството, асимилационната политика, наличието на дискриминация, наличната статистика за диаспората, дейността на организациите на българите в Албания и техните взаимоотношения.

Българите в Албания са една изключителна общност. Общност, на която старите и традиционни добродетели помагат да се съхрани, да запази българското самосъзнание, да предава българския език, макар и в негова „архаична форма“, на децата си отвъд политическите и имперските интереси. Българите в Албания са една изстрадала общност, запазила се през толкова исторически превратности и останала вярна на „Майка България“. Ние, българите, живеещи в границите на съвременната българска държава, можем да научим много от тези сънародници. В началото на ХХI в, след повече от 15 века, там – в Албания, ревностно се пазят българският дух, език, традиции и обичаи.

Бележки:

- [1] *Белград* е старобългарското име на днешния град Берат.
- [2] *Драч* е старобългарското име на днешния град Дурьс.
- [3] *Източна Румелия* или още Румелийският вилает, който е административно-териториална единица в рамките на Османската империя между 1356 и 1867 г.
- [4] *Валона* е старобългарското име на днешния град Вльора.
- [5] Елдъров, Св. (2000), *Българите в Албания 1913-1939*, Иврай, София, с. 324-326.

Референции:

- Бобев, Б. (1985), „По въпроса за българското национално малцинство в Албания след края на Първата световна война“, сп. Векове, № 4, с. 40-46.
(Bobev, B. 1985, „Po vaproso za balgarskoto natsionano maltsinstvo v Albania sled kraya na Parvata svetovna voyna“, sp. Vekove, 4, s. 40-46.)
- Бобев, Б. (2012), „Албания: контрастните десетилетия в края на 20 и началото на 21 век“, Костов, Никова, Балканите през първото десетилетие на 21 век, Парадигма, София, с. 126-151.
(Bobev, B. 2012, „Albania: kontrastnite desetiletia v kraya na 20 I nachaloto na 21 vek“, Kostov, Nikova, Balkanite prez parvoto desetiletie na 21 Vek, Paradigma, Sofia, s. 126-151.)

Божинов, В. (2014), „Българската историческа книжнина за охридското въстание”, В: 100 години от охридско-дебърското въстание, Институт за исторически изследвания – БАН, София, с. 103-108.

(Bojinov, V. 2014, “Balgarskata istoricheska knizhnina za ohridskoto vastanie”, V: 100 godini ot ohridsko-debarskoto vastanie, Institut za istoricheski izsledvania – BAN, Sofia, s. 103-108.)

Гюзелев, Б. (2004), Албанци в източните Балкани, Международен център за изследване на малцинствата и културните взаимодействия, София.

(Gyuzelev, B. 2004, Albantsi v iztochnite Balkani, Mezhdunaroden tsentar za izsledvane na maltsinstvata i kulturnite vzaimodeystvia, Sofia.)

Джамбазки, А. (2017), “Доклад относно Албания за 2016 г.”, достъпен на: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2017-0036&language=BG&ring=A8-2017-0023>.

(Dzhambazki, A. 2017, “Doklad otnosno Albania za 2016 g.”, dostapen na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2017-0036&language=BG&ring=A8-2017-0023>)

Елдъров, С. (2000), Българите в Албания 1913 – 1939, Иврай, София.

(Eldarov, S. 2000, Balgarite v Albania 1913-1939, Ivray, Sofia.)

Желязкова, А. (2004), Проблеми на мултиетичността в Западните Балкани, Международен център за изследване на малцинствата и културните взаимодействия, София.

(Jelyazkova, A. 2004, Problemi na multietichnostta v Zapadnite Balkani, Mezhdunaroden tsentar za izsledvane na maltsinstvata i kulturnite vzaimodeystvia, Sofia.)

Колев, Й. (2013), Майка България и нейните чедата по света, Образование и наука, София.

(Kolev, Y. 2013, Mayka Bulgaria i neynite cheda po sveta, Obrazovanie i nauka, Sofia)

Манчев, Кр., В. Бистрицки, (1978), България и нейните съседи 1931-1939, Наука и изкуство, София.

(Manchev, Kr., V. Bistriski, 1978, Bulgaria i neinite sasedi 1931-1939, Nauka i izkustvo, Sofia.)

Митев, Тр. (2015), Българознание: История и теория на българския народностен характер, ИК-УНСС, София.

(Mitev, Tr. 2015, Balgaroznanie: Istoria i teoria na balgarskia narodnosten harakter, IK-UNSS, Sofia.)

Николаева, Н. (2014), „Документи за охридско-дебърското въстание, съхранявани в централния държавен архив”, В: 100 години от охридско-дебърското въстание, Институт за исторически изследвания – БАН, София, с. 81-90.

(Nikolaeva, N. 2014, „Dokumenti za ohridsko-debarskoto vastanie, sahranyavani v tsentralnia darzhaven arhiv”, V: 100 godini ot ohridsko-debarskoto vastanie, Institut za istoricheski izsledvania – BAN, Sofia, s. 81-90.)

Степанов, Цв. (2017), Религии в езическа България, Парадигма, София.

(Stepanov, Tsv. 2017, Religii v ezicheska Bulgaria, Paradigma, Sofia.)

Тюлеков, Д. (2014), „Международната обстановка в Югоизточна Европа от охридско-дебърското въстание до навечерието на Първата световна война”, В: 100 години от охридско-дебърското въстание, Институт за исторически изследвания – БАН, София, с. 67-72.

(Tyulekov, D. 2014, “Mezhdunarodnata obstanovka v Yugoiztochna Evropa ot ohridsko-debarskoto vastanie do navecherieto na Parvata svetovna voyna”, V: 100 godini ot ohridsko-debarskoto vastanie, Institut za istoricheski izsledvania – BAN, Sofia, s. 67-72.)

Цачевски, В. (2011), България и Балканите в началото на ХХІ век, Изток-Запад, София.

(Tsachevski, V. 2011, Bulgaria i Balkanite v nachaloto na XXI vek, Iztok-Zapad, Sofia.)

Чилингиров, А. (2010), Албански дневник, 1986 г., Херон Прес, София.

(Chilingirov, A. 2010, Albanski dnevnik, 1986 g., Heron Pres, Sofia.)

Birken, A. (1976), Die Provinzen des Osmanischen Reiches. T. 13. Reichert, p. 71–72.

СЪДБАТА НА БЪЛГАРИТЕ В РЕПУБЛИКА АЛБАНИЯ СЛЕД РУСКО-ТУРСКАТА ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА

Резюме

Настоящото изследване си поставя за цел да проследи съдбата на българското малцинство в рамките на днешна Република Албания в периода от Руско-турската освободителна война до наши дни. Целта е конкретизирана посредством две основни задачи: (1) да се изведат историческите предпоставки за заселване на българско население на територията на днешна Република Албания и (2) да се очертае политиката на Република България по отношение на българското население на територията на днешна Република Албания от Руско-турската освободителна война до днес. За постигането на изследователските задачи условно са обособени два основни периода: първи период – от първото заселване на българи по днешните земи на Република Албания до Руско-турската освободителна война (V-XIX век) и втори период – от Руско-турската освободителна война до наши дни (XIX-XXI век). Периодът до Руско-турската освободителна война включва ретроспективен анализ на историческите предпоставки за заселване на българско население в земите на днешна Република Албания, като са обособени два подпериода: период до XV в. и период на Османска империя. Вторият, условно разграничен главен период – след Руско-турската освободителна война, е представен посредством три подпериода: досоциалистически, социалистически и постсоциалистически период. Коментирани са актуалното състояние на българо-албанските отношения, както и перспективите пред българското малцинство, живеещо в границите на днешна Република Албания.

Ключови думи: политика, международни отношения, дипломация, малцинства

JEL: F51, F53, F55, F59, J15

THE DESTINY OF BULGARIANS IN REPUBLIC OF ALBANIA AFTER RUSSO-TURKISH LIBERATION WAR

Galya Mancheva*

Abstract:

The present study aims at tracing the fate of the Bulgarian minority within today's Republic of Albania during the period between the Russo-Turkish liberation war and the present days. The objective is specified by two main tasks: (1) to draw the historical prerequisites for the settlement of the Bulgarian population on the territory of the present-day Republic of Albania; and (2) to outline the policy of the Republic of Bulgaria regarding the Bulgarian population on the territory of today's Republic of Albania Russian-Turkish Liberation War to this day.

For the achievement of the research tasks, two main periods are conditionally defined: (1) first period – from the first settling of Bulgarians on the present lands of the Republic of Albania to the Russo-Turkish War of Liberation (V-XIX century) and (2) Russo-Turkish War of Liberation to the present (XIX-XXI century). The period up to the Russo-Turkish War of Liberation included a retrospective analysis of the historical prerequisites for settling the Bulgarian population in the lands of the present-day Republic of Albania, with two sub-periods: the period up to the 15th century and the period of the Ottoman Empire. The second, conditionally differentiated main period – after the Russo-Turkish Liberation War, was presented through three sub-periods: the socialist, socialist and post-socialist period. The current status of the Bulgarian-Albanian relations is presented, as well as the prospects for the Bulgarian minority living in the borders of today's Republic of Albania.

Key words: politics, international relations, diplomacy, minorities

JEL: F51, F53, F55, F59, J15

* Galya Mancheva, PhD in Political Science, Monetary Research Center – UNWE, email: g.mancheva@abv.bg